

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm
2024-01-17

Vår referens
Lise-Lotte Argulander

Er referens/Dnr
S2023/02643

Remissvar - En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring (SOU 2023:53)

Företagarna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på det föreliggande betänkandet och vill anföra följande.

Bakgrund

Företagarna är Sveriges största medlemsorganisation för små och medelstora företag och företräder 60 000 företagare genom 250 lokalföreningar. Sverige har idag över en miljon företag och 544 000 företagare. Det motsvarar ungefär 10 procent av alla sysselsatta i Sverige. Nästan två miljoner människor arbetar idag i företag med färre än 50 anställda. Det är nästan dubbelt så många som jobbar i små företag jämfört med stora företag med 250+ anställda. Sammantaget utgör de små företagen omkring 40 procent av hela arbetskraften.

Arbetsskadeförsäkringen är en viktig del av socialförsäkringsområdet och Företagarna delar uppfattningen att den behöver uppdateras för att bli mer rättssäker, transparent och mer jämställd, men inte nödvändigtvis utökas i alla delar som utredningen föreslår.

Övergripande synpunkter

Företagarna vill uppmärksamma att ett deltagande i arbetslivet inte i sig utgör en källa till ohälsa, tvärt om är såväl arbete som en god arbetsmiljö generellt sett bra för individers hälsa. Med det sagt delar Företagarna utredningens bedömning att arbetsskadeförsäkringens främsta uppgift är att se till att de som blir skadade eller råkar ut för sjukdom orsakad av arbetet ska kunna erhålla en livränta som så långt är möjligt täcker den inkomstförlust som individen drabbas av. Förändringarna i Arbetsskadeförsäkringen får dock inte öka på kostnaderna för arbetsgivarna att anställa. Företagarna driver frågan om sänkta arbetsgivaravgifter och ser en risk i att arbetsgivaravgifterna i framtiden kommer att öka kraftigt med de förändringar som nu föreslås.

Den utökning av arbetsskadeförsäkringen som föreslås i vissa delar, exempelvis avskaffandet av undantagen för psykiska sjukdomar och smitta, kan i framtiden antas öka på ett sätt som innebär en såväl oönskad och opåkallad utvidgning till situationer som den inte var tänkt att omfatta från början. En utvidgning av arbetsskadeskyddet enligt nuvarande förslag riskerar att medföra att antalet arbetsskadeanmälningar ökar kraftigt på grund av utökningen som föreslås och att de otydligheterna blir värre än vad det är idag. En utökning av arbetsskadeskyddet kommer att

innebära en ökad administrativ börda för framför allt de mindre arbetsgivarna men även för Försäkringskassan. Det är därför av vikt att anmälningsskyldigheten tydliggörs om i vilka situationer en arbetsskadeanmälan ska göras och att den informationen når ut till arbetsgivare. Företagarna anser vidare att konsekvenserna av den föreslagna utvidgningen inte är tillräckligt belysta i utredningen varför Företagarna avstyrker förslaget i dess nuvarande form.

Närmare om vissa förslag

Om förändrade grundkrav bland annat varaktighetskravet och karenstiden

Företagarna tillstyrker utredningens förslag om att införa en karenstid men den bör harmoniseras med sjukförsäkringens regelverk och rehabiliteringskedja, därför bör karenstiden vara 364 dagar och inte 180 dagar. Vad gäller varaktighetskraven är det rimligt att sänka den till 180 dagar förutsatt att en initial karenstid om 364 dagar gäller.

Om en fast prövningstidpunkt

Företagarna avstyrker förslaget om en fast prövningstidpunkt senast dag 550 och att en prövning ska initieras av Försäkringskassan utan att individen själv anmält någon skada.

Företagarna vill i det här sammanhanget lyfta fram vikten av den anställdes eget ansvar när det gäller ersättningar från den allmänna socialförsäkringen. Företagarna anser att det inte är önskvärt att frångå dagens system. Den individ som önskar en ersättning, som är tänkt att betalas under mycket lång tid från den allmänna försäkringen, förutsätts ansöka om ersättningen.

Däremot kan Försäkringskassan få ett uppdrag att vid en fast given tidpunkt informera om möjligheten att anmäla arbetsskada, påminna arbetstagaren om att anmäla en eventuell arbetsskada eller ansöka om ersättning för arbetsskada.

Om att ta bort kravet på att inkomstförlust ska uppnå en viss nivå

Företagarna tillstyrker att inkomstförlusten inte ska behöva uppgå till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet för att ersättning ska utgå. Det räcker med grundkravet att minst en femtondel av inkomsten ska gå förlorad pga skadan. Även små inkomster bör kunna ersättas om det beror på en arbetsskada.

Om att indexera livräntan

Företagarna delar utredningens förslag om att livräntan ska räknas upp med förändringar i inkomstindex i stället för dagens uppräknings med ett så kallat särskilt tal.

Om att arbetsmarknadsbegreppet "normalt förekommande arbeten" ska användas i bedömningar

Företagarna ställer sig bakom förslaget att bedömningen av en individs förmåga att skaffa inkomst genom arbete efter en arbetsskada ska utgå från förmågan att försörja sig i sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller annat lämpligt arbete som finns tillgängligt för den försäkrade. Det är av samhällsrelig vikt att arbetslinjen upprätthålls och att individer provas mot arbeten som normalt sett förekommer på arbetsmarknaden.

Om förändringarna i arbetsskadeprövning genom uppdelning i fyra led

Företagarna instämmer i förslaget om att ersätta den helhetsbedömning som ska göras vid en arbetsskadeprövning enligt dagens regelverk med en bedömning i fyra led. Prövningarna skulle därmed bli mer rättssäkra och transparenta.

Förslag om att utgångspunkten ska vara den skada som innebär att den försäkrade uppfyller grundkraven

Företagarna tillstyrker förslaget. Förslaget kommer innebära att det blir tydligare genom att arbetsskadeprövningen inleds med att ta ställning till vilken skada som ska prövas och som slutligen godkänns eller ej som arbetsskada.

Om att beviskraven exponering i arbetet behöver klarläggas

Företagarna delar utredningens förslag om att beviskraven för exponering behöver förtydligas och göras lättillgängligt för arbetsgivare att förstå.

Om att skadlig inverkan behöver förtydligas

Företagarna delar utredningens förslag om att skadlig inverkan behöver förtydligas och informeras om.

Förslag om den individuella sambandsbedömningen

Företagarna delar utredningens uppfattning om att sambandsbedömningen ska prövas separat i enlighet med förslaget. Utredningens förslag om att kodifiera terminologin "befintligt skick" ställer sig Företagarna bakom förutsatt att det inte innebär en utökning av nämnda princip.

Om avskaffande av undantaget vid vissa psykiska och psykosomatiska skador

Företagarna avstyrker förslaget och anser att nuvarande undantag ska vara kvar. Enligt Företagarnas mening kan ett borttagande av undantaget ge en såväl önskad och opåkallad utvidgning av arbetsskadeskyddet till situationer som den inte var tänkt att omfatta från början. Att innefatta de nu undantagna situationerna skulle kunna medföra en inskränkning i arbetsgivarens möjligheter att styra och bedriva sin verksamhet.

Ett deltagande i arbetslivet utgör inte i sig en källa till ohälsa, tvärt om är det generellt sett bra för individers hälsa att delta i ett socialt sammanhang och skapa egen försörjning. Nuvarande undantag utgår från den rimliga utgångspunkten att daglig arbetsledning som har sin utgångspunkt i korrekt tillämpning av lag och avtal inte ska jämföras med skadlig exponering. Så länge som skadan inte har sin grund i kränkande särbehandling, diskriminering eller brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet är det något som ska omhändertas genom att ge individen möjlighet att själv förändra sin situation och utvecklas.

Om att undantaget för smitta avskaffas

Företagarna tillstyrker förslaget att undantaget för smitta ska avskaffas. Det är dock viktigt att varaktighetskravet uppfylls och att "vardagliga infektioner" hålls utanför och att arbetsskadebegreppet endast omfattar allvarliga skador som är långvariga. Företagarna anser att utredningens förslag är väl avvägda i frågan. Det förefaller orimligt att arbete som innebär en risk för smitta med långvarig skada och inkomstförlust som följd inte ska inkluderas i vad som försäkringen är avsedd att täcka. Vidare anser Företagarna att det kan vara rimligt att arbetsgivarens anmälningsskyldighet tydliggörs och informeras om särskilt till de mindre företagen.

Om arbetsskador som uppkommer utanför ordinarie arbetsplats

Företagarna instämmer i utredningens förslag om att skador orsakade utanför den ordinarie arbetsplatsen är väl avvägda och att det saknas behov av att utöka den nuvarande bedömningen. Företagarna vill dock poängtera att arbetslivet är under ständig förändring och att det kan finnas

anledning att tydliggöra och informera om vad som gäller utanför den ordinarie arbetsplatsen till framför allt de mindre företagen.

Om tydligare regler för äldre försäkrade som harmonieras med vad som gäller för äldre försäkrade inom förmånen sjukersättning

Sammantaget ställer sig Företagarna bakom förslaget om en harmoniering av reglerna för äldre när det gäller rätten till sjukersättning och rätten till livränta. Dock finns vissa invändningar generellt mot att lagändringar inom socialförsäkringen ska innebära mer generösa regler för äldre individer samtidigt som det finns en nationell inriktning om ett förlängt arbetsliv. Individer i arbetsför ålder behöver arbeta längre än idag och även vara beredda på att ställa om till annat arbete. Att då undanta en viss åldersgrupp från de regler som kan ge incitament till omställning till annat arbete går emot denna inriktning. Utredningens förslag innebär en harmoniering av reglerna för äldre försäkrade i de båda försäkringarna om arbetsskada och sjukersättning vilket i sig kan vara mer transparent rättvisande och lättförståeligt för den försäkrade.

Om ett fristående råd för kunskapssammanställningar

Företagarna ställer sig bakom utredningens förslag att det bildas ett fristående råd med uppgift att sammanställa väl utbredda uppfattningar om arbetsmiljöns betydelse för ohälsa bland professioner med relevanta specialistkunskaper. Företagarna anser att arbetsgivares representanter i rådet bör spegla hur arbetsmarknaden ser ut idag. De flesta jobben skapas i de mindre företagen och dessa företag behöver ha en egen röst i rådet.

Alternativ finansieringsmodell för ökade drivkrafter

Företagarna anser att det finns många frågetecken, oklarheter och farhågor med en modell för en finansiering som bygger på differentierade avgifter. Detta skulle drabba företag i vissa branscher särskilt hårt och speciellt mindre företag. Arbetskadeförsäkringen som ingår i socialförsäkringarna ska vara neutrala i förhållande till både var riskerna finns och företagets storlek. Företagarna anser inte att en privat försäkringsmodell med differentierade avgifter kan ersätta dagens system över huvud taget och avstyrker förslaget att gå vidare med detta i en särskild utredning.

Om höjt tak för livränteunderlaget

Företagarna ställer sig bakom utredningens förslag om att taket för livränteunderlaget ska höjas, från 7,5 prisbasbelopp till 7,5 inkomstbasbelopp men höjningen måste ske ansvarsfullt och under förutsättning att det inte innebär ökade kostnader för arbetsgivare. Höjningen måste också ställas i relation till en hållbar finansiering och konsekvenserna av andra utökningar i arbetskadeförsäkringen som till exempel ett avskaffande av undantaget för vissa psykiska sjukdomar /skador, vilket Företagarna inte anser har utretts tillräckligt i utredningen.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Lise-Lotte Argulander
Näringspolitisk expert
Företagarna

Företagarna

Besöksadress: Rådmanngatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00